

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу **Бабенка Артема Михайловича** на тему:
«Підготовка майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи», яка представлена на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми зумовлена необхідністю посилення виховного та соціалізаційного потенціалу сучасного освітнього закладу, особливо в роботі з підлітками, для яких змістовне дозвілля є важливим чинником особистісного розвитку, комунікації та самореалізації. У цьому контексті дослідження є своєчасним і практично значущим для української педагогічної освіти, оскільки спрямоване на підготовку майбутніх учителів до організації культурно-дозвілєвої діяльності здобувачів базової середньої освіти в умовах компетентнісної парадигми. Тема роботи відповідає сучасним тенденціям розвитку вищої педагогічної освіти та запиту шкільної практики.

Одержані результати повністю узгоджуються з метою та завданнями дослідження, оскільки в роботі теоретично обґрунтовано, змодельовано й експериментально перевірено ефективність педагогічних умов підготовки майбутніх учителів до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів 5–9 класів. Дисертація вирізняється цілісністю логіки дослідження. Це свідчить про належний ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукова новизна полягає в уточненні сутності готовності майбутніх учителів до організації культурно-дозвілєвої діяльності підлітків як інтегративного особистісно-професійного утворення; у розробленні п'ятикомпонентної структури цієї готовності; у визначенні критеріїв, показників і рівнів її сформованості; у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці чотирьох педагогічних умов; у створенні структурно-функціональної моделі формування готовності. Особливої уваги заслуговує практико-орієнтований характер моделі, що робить її придатною для використання в підготовці здобувачів педагогічної освіти. У міжнародному науковому дискурсі проблематика дослідження співзвучна

Більш просте визначення дається М. І. Лісіною: « спілкування – це взаємодія двох і більше людей, спрямоване на узгодження та об'єднання зусиль з метою налагодження відносин і досягнення загального результату» [15, с. 5].

Спілкування – компонент дитини і визначається особливостями цієї діяльності. Воно лише один з аспектів спільної діяльності учасників, хоча можливі випадки, коли спілкування виступає в чистому вигляді, вичерпуючи всю взаємодію, що протікає в цей момент між людьми .

Під спілкуванням ми розуміємо певну взаємодію людей, в ході якого вони обмінюються різноманітною інформацією, щоб налагодити відносини і об'єднати зусилля для досягнення загального результату . Будь-яка діяльність характеризується певною структурою. Її елементами є мотиваційна частина (потреба, мотиви, цілі), предмет діяльності, відповідність предмета і мотиву діяльності, продукт, або результат, діяльності та засоби, за допомогою яких вона здійснюється . Виходячи з даної схеми, ми розуміємо спілкування як той аспект взаємодії людей, в якому предметом діяльності є інша людина.

У спілкуванні потреба змінюється за змістом залежно від взаємної діяльності дитини з дорослим. На кожному етапі розвитку потреба у спілкуванні проходить за участі дорослого, що необхідно і достатньо для вирішення дитиною основних, типових для її віку задач [26, с. 104].

Т.К.Чмут, вважає, що культура спілкування є складовою частиною культури людини. Для неї характерною є нормативність, яка визначає, як мають спілкуватися люди в певному суспільстві, у конкретній ситуації. Зв'язок людей у процесі спілкування є умовою існування групи як цілісної системи. Спілкування координує спільні дії людей і задовольняє потребу в психологічному контакті [10, с. 11].

Культура спілкування у вузькому розумінні – це сума набутих людиною знань, умінь та навичок спілкуватися, які створені, прийняті та реалізуються в конкретному суспільстві на певному етапі його розвитку.

працям J. L. Epstein, R. W. Larson, J. S. Eccles, J. L. Mahoney, R. P. Weissberg, у яких організовані позакласні та позашкільні активності розглядаються як важливий ресурс особистісного розвитку школярів, їхньої соціальної залученості та емоційного благополуччя.

Практичне значення дослідження полягає у створенні спецкурсу «Організація культурно-дозвілєвої діяльності учнів базової школи» та методичних рекомендацій для викладачів закладів вищої педагогічної освіти й учителів. Результати дослідження можуть бути інтегровані в курси педагогіки, методики виховної роботи, педагогічної практики, теорії та методики позакласної виховної роботи, соціальної педагогіки та інтерактивних технологій навчання. Це підвищує прикладну цінність дисертації та робить її придатною для широкого впровадження в систему підготовки й підвищення кваліфікації педагогічних кадрів. Результати дисертації висвітлено в наукових публікаціях здобувача, серед яких 4 фахові статті та 6 матеріалів конференцій, у тому числі міжнародного рівня, та свідчить про належну апробацію основних положень дисертації.

Разом із тим, у роботі є окремі положення, що *потребують додаткового уточнення*, хоча не знижують загальної позитивної оцінки дисертації, а радше окреслюють напрями її подальшого наукового поглиблення:

1. Потребує уточнення термінологічне узгодження окремих понять, зокрема «культурно-дозвілєва діяльність», «позакласна діяльність» і «позашкільна діяльність», а також уніфікація вживання термінів «учні базової школи», «учні основної школи», «підлітки», «здобувачі освіти» та термінів «навчально-виховний процес» і «освітній процес» відповідно до актуальних нормативних документів України.

2. Бажано було б ширше зіставити авторську модель із сучасним міжнародним досвідом підготовки вчителя до організації позакласної та дозвілєвої діяльності підлітків.

3. Доцільно також детальніше обґрунтувати довготривалу стійкість сформованої готовності після завершення формувального етапу експерименту.

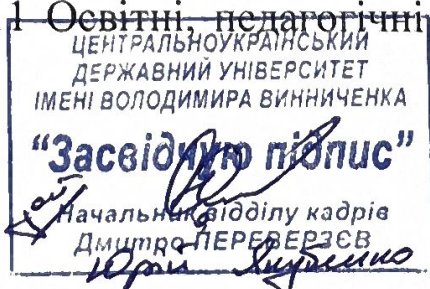
4. Дисертант переконливо доводить ефективність запропонованих умов, але аналіз можливих зовнішніх чинників впливу на результати експерименту потребують деталізації. Зокрема, було б корисно глибше показати, як саме на рівень готовності впливали особистісні якості студентів, їхній досвід практики, мотивація до професії та особливості освітнього середовища.

5. У тексті на с. 42 наголошується, що науковці визнають психологічну готовність як найважливішу передумову готовності педагога, але не зазначено авторів цих тверджень. Текст містить одруки й потребує технічної правки.

У дисертації не виявлено ознак порушення академічної доброчесності. Водночас питання можливого використання інструментів штучного інтелекту не виокремлено в тексті як окремо задеклароване, тому за потреби це варто уточнити в супровідних документах здобувача. Загалом дисертаційна робота Бабенка А. М. є завершеним, самостійним, актуальним і науково обґрунтованим дослідженням, що має істотне теоретичне й практичне значення для розвитку педагогічної науки та підготовки майбутніх учителів. Робота відповідає встановленим вимогам чинного Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, а її автор Бабенко Артем Михайлович заслуговує на присудження відповідного наукового ступеня з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцентка кафедри дошкільної
та початкової освіти

Наталя АНДРОСОВА

Директор з наукової роботи

Марія Рока